

MITÄ TAPAHTUI »AINA»? — AINA-PARTIKKELIN MERKITYKSESTÄ JA KÄYTÖSTÄ RAAMATUN ESIMERKKIEN VALOSSA

Perinteisesti on ajateltu, että *aina*-sana on perusmerkitykseltään aikaan viittaava adverbi. Sanakirjoissa sitä selitetään mm. synonyymeillä 'kaikkina aikoina', 'koko ajan', 'yhtämittaa', 'ikuisesti', 'joka kerta' (PS s. v. *aina*). Myös kieliopin kuvauksissa *aina* on luokiteltu temporaaliseksi eli ajan adverbiksi (Ahman 1933: 146; Penttilä 1963: 538; Hakulinen ja Karlsson 1979: 84; Sulkala 1981: 77, 126–127). Isossa suomen kieliopissa (ISK 2004: 641, 794) sanotaan, että *aina* on universaalinen ajan kvanttoriadverbi, toisin sanoen se ilmaisee »tilanteen vallitsevan kaikkina aikoina». ISK:n mukaan sitä käytetään myös yleistävissä väitteissä ja osoittamaan tilanteen säännöllistä toistumista.¹

Sekä sanakirjojen että kielioppien esimerkit ovat kiinnostavia. Perussanakirja valaisee *aina*-adverbin temporaalista käyttöä mm. seuraavilla esimerkeillä:

- (1) kuten aina ennenkin
- (2) olen aina viihtynyt maalla
- (3) on aina moittimassa toisia

ISK:ssa annetaan esimerkkejä *aina*-kvanttoriadverbin käytöstä ainoastaan yleistävyyden ja toistuvuuden merkinä (eikä siis yhtään esimerkkiä *aina*-adverbista ilmaisemassa »tilanteen vallitsevan kaikkina aikoina»), mm.

¹ Kiitän Matti Larjavaaraa, Marketta Majapuroa, Toini Rahtua, Virittäjän nimettömiä arvioijia ja Virittäjän toimitusta kriittisistä kommentista ja kielenhuollosta.

- (4) Tällainen minä olen aina ollut. [ISK (2004: 643) yleistävä]
(5) mieliala nousi aina kesäkuussa [ISK (2004: 643) toistumista osoittava]

Käsittääkseni nämä kaikki esimerkit edustavat *aina*-adverbin tyypillisiä käyttöjä, mutta minkään niistä ei voida sanoa edustavan puhtaasti sen temporaalista käyttöä. Monessa niistä on jonkinasteista liioittelua: jos joku sanoo, että joku toinen »on aina moittimassa muita», niin tuskin tarkoitus on sanoa, että tämä pätee kirjaimellisesti kaksikymmentäneljä tuntia päivässä seitsemän päivää viikossa.

Lisäksi jos oletetaan, että *aina*-adverbi vastaa perusmerkitykseltään ilmauksia 'koko ajan' tai 'joka kerta', on omituista olla käyttämättä sitä, vaikka uskomme tilanteen tosiaankin »vallitsevan kaikkina aikoina» tai tapahtuneen joka kerta (tietyissä olosuhteissa). Sitä ei kuitenkaan käytetä esimerkiksi silloin, kun kerrotaan asioista, joita pidetään tieteellisinä faktoina:

- (6) Kuu kiertää maan ympäri.
(7) Kun lämpötila laskee nollan alapuolelle, vesi jäätyy.

Kielitieteen loogisessa perinteessä tällaisia ilmauksia (ns. ikuisia totuuksia) on selitetty sillä, että ne edustavat pysyviä asiantiloja, jotka eivät ole muutettavissa, ja siksi *aina*-adverbi ei sovi niihin (Heinämäki ja Leinonen 1978: 281). *Aina* on kuitenkin mahdollinen tällaisissa lauseissa, ja siksi on paljastavampaa pohtia merkityksen kannalta, mitä tapahtuu, jos se lisätään esimerkiksi seuraavanlaisiin lauseisiin: *vesi jäätyy aina, kun lämpötila laskee nollan alapuolelle, kuu kiertää maan ympäri aina*. Nämä ilmauksethan sopisivat mitä todennäköisimmin sellaisiin konteksteihin, joissa kuulijan ei odoteta tunnistavan niitä faktaksi, vaikkapa tilanteeseen, jossa selitetään fysiikan lakeja lapselle.

Sanakirjoissa ja ainakin ohimennen joissakin kielioppikuvauksissa (esim. Sulkala 1981: 78; L. Hakulinen 1999: 36; ISK 2004: 794, 813) viitataan myös *aina*-sanankäyttöön (vahvistus)partikkelina. Nykysuomen sanakirjassa annetaan mm. seuraavanlaisia esimerkkejä: *aina silloin tällöin, aina parempi, otetaan yksi aina kerrallaan, aina Hämeeseen saakka*. Näissä on sanakirjan mukaan ajan merkitys hämärtynyt tai häipynyt. Sanakirjan kanta on kiinnostava: siinä oletetaan, että *aina*-sanankäytön temporaalinen merkitys on ongelmaton ja että aiemmassa kielen vaiheessa *aina* on ollut puhtaasti temporaalinen. Jo alussa annettujen esimerkkien 1–5 perusteella voidaan kuitenkin kyseenalaistaa se, että *aina*-sana on perusmerkitykseltään puhtaasti temporaalinen. Ajatus universaalista temporaalisuudesta on kaikesti niin edellisten kuin nykyisten sukupolvien ulottumattomissa. Miten voimme tietää, vallitseeko tilanne kaikkina aikoina? Aikaa koskeva tietomme on aina rajallinen, se määrittänyt elämämme ja tietämyksemme rajoissa.

Kun miettii *aina*-sanaa ja sen käyttöä, herää kysymys, onko olemassa konteksteja, joissa sillä olisi puhtaasti temporaalinen merkitys eli se tarkoittaisi, että jotakin tapahtuu kaikkina aikoina. Millaisissa yhteyksissä sanomme, että jotain tapahtuu aina tai tulee tapahtumaan aina? Tämä kysymys ja ISK:n (2004: 641, 794) mainitsema kaiken aikaisuus tuo mieleen Raamatun ja tunnetun raamatullisen ilmaisun *aina ja iankaikkisesti*. Siksi on kiinnostavaa tutkia, miten *aina*-sanaa oikeastaan käytetään Raamatussa. Vaikka Raamattu on tietenkin erikoisasemassa tekstiemme maailmassa, sen tutkiminen on perusteltua juuri tästä syystä ja mm. siksi, että kyseessä on vaikutusvaltainen teksti, jonka ilmauksia on lainattu ja edelleen lainataan muihin teksteihin.

▷

Tässä tutkimuksessa tarkastelen sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti Raamatun *aina*-sanana käyttöä tekstiyhteyksissään. Tutkimuksessa otan huomioon kaikki Raamatun jakeet, jotka sisältävät *aina*-sanana. Tarkastelen siis sekä perinteisesti (kvanttori)adverbiksi että (vahvistus)partikkeliksi luokiteltavaa *aina*-sanana, sillä ero ei varmaankaan ole selvä. Tästä syystä käytän tästä lähtien *aina*-sanana termiä **partikkeli**, jolla viitataan perinteisen kieliopin mukaisesti siihen, että kyseessä on taipumaton sana.

Aineistoksi olen valinnut vanhan 1930-luvun raamatunsuomennoksen,² joka on saatavilla elektronisessa muodossa Raamattu.uskonkirjat.net-palvelusta. Elektronisen haun perusteella Raamatussa on 365 jakeita, joissa esiintyy *aina*-partikkeli; viidessä partikkeli esiintyy kaksi kertaa (yhteensä siis 370 esiintymää). Vertailukohtina viitataan välillä vuoden 1992 suomennokseen ja muista lähteistä ottamiini esimerkkeihin: Internetistä (I) ja Kielipankista (KP). Internetistä poimittujen esimerkkien tarkat osoitteet löytyvät aineslähteistä artikkelin lopusta. Kielipankista hyödynnän erityisesti osakorpusta, joka kostuu Helsingin Sanomien osastoista ulkomaat (KP:HS:UL), mielipide (KP:HS:MP) sekä tiede ja ruoka (KP:HS:TR).

Aina-partikkelin tutkiminen 1930-luvun Raamatun suomennoksesta ei ole ongelmantonta, ja valinta voidaan kyseenalaistaa. Kyseisessä suomennoksessa pyrittiin säilyttämään vanhaa raamattu- ja kirkkokielen ilmaisua ja olemaan alkuteksteille sanatarkasti uskollinen. Sen sijaan vuoden 1992 suomennoksessa tavoiteltiin luonnollista nykysuomea ja pyrittiin kääntämään lauseen kokonaissanomasta ja -merkityksestä eikä yksittäisten sanojen merkityksestä käsin. (Puukko 1946: 368–410; Heininen ja Heikkilä 1997: 246; Lehikoinen ja Kiuru 2006: 24.) Päädyin kuitenkin tutkimaan 1930-luvun Raamattua, sillä se on tutumpi aikuisille suomalaisille kuin vuoden 1992 suomennos. Vaikka — kuten vuoden 1992 käännöskomitea (Komitea 1989) toteaa — 1930-luvun käännöksessä on germanismeja ja svetisismejä, en usko, että vieraat kielet ratkaisevasti vaikuttavat *aina*-tyyppisten partikkelien käyttöön. Raamatusta löytyy useampia esimerkkejä, mutta seuraava valaisee sitä, mitä tarkoitan:

- (8) a. Vuoden 1933 suomennos:
Näin tulee olemaan yhteensä kahdeksan lautaa ja niihin kuusitoista hopeajalustaa, **aina** kaksi jalustaa kunkin laudan alla. [2 Moos 26: 25]
- b. Vuoden 1992 käännös:
Lautoja on siis kahdeksan ja niillä kuusitoista hopeajalustaa, **aina** kaksi jalustaa kunkin laudan alla. [2 Moos 26: 25]

Vaikka vuoden 1933 suomennoksessa käytetään vieraalta tuntuvaa *tulla*-futuuria, molemmissa suomennoksissa — sekä myös vuoden 1776 Bibliassa — käytetään *aina*-partikkeliä sellaisessa tehtävässä, joka on hyvin ominaista juuri suomen kielelle. Heparankielisessä alkutekstissä ei esiinny sanana, joka vastaisi *aina*-partikkeliä; lauseen loppuosa on sananmukaisesti suomennettu »kaksi jalustaa yhden laudan alla ja kaksi jalustaa yhden (toisen) laudan alla» (Kirsi Valkama, henkilökohtainen tiedonanto).³ Edellä olevat esimerkit ovat osoitus myös siitä, että käännöksen sananmukaisuus on suhteellinen asia: *aina*-partik-

² Vanha testamentti on vuodelta 1933, Uusi testamentti vuodelta 1938.

³ Alkuperäisen tekstin idea näkyy selvästi myös englanninkielisessä käännöksessä, esimerkiksi World English Biblessä: »There shall be eight boards, and their sockets of silver, sixteen sockets; two sockets under one board, and two sockets under another board.»

kelin käyttö esimerkin 8 tyyppisessä tekstiyhteydessä osoittaa, että teksti on käännetty merkityksestä käsin ja pyrytty löytämään suomelle ominaisia käännostratkaisuja. Oikeasti sananmukaisia käännoiksi ovat lähinnä vain kielitieteellisissä julkaisuissa käytetyt vieraiden kielten esimerkkien glossaukset ja selitykset.

LÄHTÖKOHDAT

Lähestymistapani on laajasti ottaen funktionaalinen. Tutkimukseni lähtökohdat ovat Hallidayn funktionaalisisessa teoriassa (mm. Halliday 1981, 1994, 2002, 2003). Lähestymistapani muistuttaa kuitenkin Langackerin kognitiivis-funktionaalisen teorian piirissä tehtyjä tutkimuksia, joissa tarkastelun kohteeksi otetaan usein yksi kielen muoto tai rakenne (esim. Herlin 1998; Jaakola 2004; Visapää 2008). Hallidayn funktionalismin hengessä tehdyissä tutkimuksissa taas lähdetään yleensä tietystä osasysteemistä (esim. Luukka 1992a, 1992b).

Tarkastelussani lähdän siitä, millaisessa syntaktis-tekstuaalisessa rakenteessa *aina*-partikkelia käytetään. Funktionaalisten teorioiden mukaisesti oletan, että kielelliset muodot ja rakenteet kantavat merkityksiä (esimerkiksi Halliday 1994 [1985]: 29–30, 34; 2002 [1979]: 196–217; Langacker 1987: 55; Shore 2005: 45–46). Merkityksen kantamisen sijasta käytän artikkelissani kuitenkin termiä *konstruoiminen* ja verbiä *konstruoida* (< engl. *construe* 'rakentaa, tulkita, hahmottaa'). Termillä haluan korostaa sitä, ettei kielellä kuvata jo olemassa olevia esineitä ja asioita, vaan eri kielet tarjoavat erilaisia resursseja, joilla kielen puhujat **voivat tuottaa** merkityksiä (Halliday mm. 1992; 2003: 15–17, 21–22; Matthiessen 1995: 3).

Tarkastelun ja artikkelin jäsenyyksen pohjana on Hallidayn syntaktisten yksiköiden rankihierarkia (mm. Halliday 1981; 1994: 17–24; Shore 1992: 46–49), sillä *aina*-partikkelin merkitys mitä ilmeisimmin riippuu siitä, millaisissa (semanttis)syntaktisissa yhteyksissä sitä käytetään. Rankihierarkia tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että syntaktiset yksiköt muodostavat hierarkian: lause (engl. *clause*) koostuu (tai se voi koostua) lausekkeista, lauseke sanoista ja sana morfeemeista. Rankihierarkiaan viittaavat myös Hakulinen ja Karlsson (1979: 65–66)⁴³, ja perinteinen jako *aina*-sanankäyttöön adverbina ja vahvistuspartikkelina perustuu lähinnä siihen, toimiiko *aina* lausekkeen vai lauseen osana. Havainnollistan eroa seuraavilla esimerkeillä. Esimerkki 9 on Kielipankin esimerkki, jota olen muokannut hieman; esimerkki 10 on (keksitty) muunnelma esimerkistä 9.

- (9) työläinen ajautuu aina pahenevaan velkakierteeseen
 (10) työläinen aina ajautuu pahenevaan velkakierteeseen

Esimerkissä 9 *aina* toimii lausekerangilla: se määrittää partisiippimuotoa *paheneva*, joka puolestaan määrittää lausekkeen pääsanana *velkakierre*. Sanajärjestys on *aina*-partikkelin kohdalla kiinteä: jos *aina* siirretään, merkitys muuttuu. Esimerkissä 10 taas *aina* liittyy koko lauseeseen, ja tämä heijastuu siinä, että *aina* voi myös olla lauseen alussa tai lo-

⁴ ISK:ssa (2004: esim. 21–23) taas rangin sijasta puhutaan tasoista (esim. lause- ja lauseketasosta), vaikka yleensä tasolla tarkoitetaan kielen osajärjestelmää (esim. fonologiaa, morfosyntaksia).

pussa ilman, että merkitys ratkaisevasti muuttuu: *aina työläinen ajautuu pahenevaan velkakierteeseen* tai *työläinen ajautuu pahenevaan velkakierteeseen aina*. Ero on selkeä, vaikka raja näiden kahden tulkinnan välillä ei ole mustavalkoinen ja kaksitulkintaisia tapauksia löytyy.⁵

Rangissa olevat yksiköt voivat muodostaa myös komplekseja eli yhdistelmiä, ja *aina*-partikkelin käyttö komplekseissa vaikuttaa olevan erilaista kuin sen käyttö yksinkertaisissa rakenteissa. Tästä syystä erotan ne tapaukset, joissa *aina*-partikkeli liittyy kahteen syntaktiseen yksikköön. Esimerkiksi:

- (11) – – **aina** kaksi jalustaa kunkin laudan alla. (Esimerkki 8 edellä.)
(12) kun he menivät ilmestymajaan – –, – – he **aina** peseytyivät [2 Moos 40:32]

Esimerkissä 11 partikkeli liittyy lausekekompleksiin, jossa on yhdistetty NP (*kaksi jalustaa*) ja PP (*kunkin laudan alle*); esimerkissä 12 taas se liittyy lausekompleksiin.

Esityksellisistä syistä käsittelen tässä artikkelissa ensin esimerkin 9 kaltaisia tapauksia (esim. *aina enenevä armo*), joissa *aina*-partikkeli toimii lausekkeessa. Sen jälkeen käsittelen esimerkkien 11 ja 12 kaltaisia tapauksia, joissa *aina* liittyy kahteen syntaktiseen yksikköön ja kyse on jonkinlaisesta korrelaatio- eli riippuvuussuhteesta (*aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla; kun he menivät majaan, he aina peseytyivät*). Näiden yhteydessä käsittelen myös tapauksia, joissa *aina* on erillisessä virkkeessä, joka toimii metatekstuaalisena kommenttina tekstiyhteydessä olevaan tapahtumaan tai tapahtumasarjaan. Esimerkiksi Raamatussa on kohta, jossa selostetaan tapahtumasarjaa, ja sitten sanotaan *Näin Job teki aina*. Artikkelini lopussa käsittelen tapauksia, joissa *aina* liittyy lauseeseen (esim. *Hiiram oli aina ollut Daavidin ystävä*). Analyysin jälkeen pohdin mm. aspektiin liittyviä seikkoja, ja sitten loppuluvussa esitän yhteenvedon ja arvioin *aina*-partikkelia uudestaan Hallidayn teorian valossa.

Kantavana ajatuksena tässä artikkelissa on, että *aina*-partikkelin **kaikki käytöt** liittyvät jollakin tavalla vahvistukseen, toisin sanoen sitä voidaan pitää lähinnä intensifioijana eli vahvistupartikkelina. Yleensä intensifioijia pidetään nimenomaan sanojen määritteinä, esimerkiksi *erittäin makea, sikahalpa, todella paljon*. Intensifioijat liittyvät sanoihin, joiden merkitykseen kuuluu skalaarisuus eli asteittaisuus, esimerkiksi ruoka voi olla enemmän tai vähemmän makeaa, tai joiden tulkintaan liittyy subjektiivinen ja suhteellinen arvio kuten makeuden, halpuuden tai paljouden arviointi (ISK 2004: 654; vrt. Quirk ym. 1985: 589–603).

Jos intensifioija-termiä laajennetaan kattamaan myös *aina*-partikkeli, niin ensinnäkin intensifioijat voivat sanojen lisäksi olla myös lausekkeiden ja lauseiden määritteinä. Toiseksi intensifioija voi vahvistaa ilmauksen ajallista ulottuvuutta. En siis kiellä perinteistä näkemystä siitä, että *aina*-partikkeli liittyy aikaan ja ajallisuuteen, mutta Hallidayn (mm. 1994; 2002) teorian mukaisesti voisi sanoa, että partikkelilla konstruoidaan pikemminkin intersubjektiveja (lähinnä puhujan subjektiivisiin asenteisiin liittyviä) merkityksiä kuin ideationaalisia (maailmaa representoivia) merkityksiä. Jos ajallisuus representoidaan jananä, niin intensifioimista voisi verrata janan lihavoitintia.

⁵ Vrt. Robinson (1975: 21): »If we cannot say at what precise moment day becomes night does that mean we don't know day from night». Ks. myös Shore 1992: 65.

Aina-partikkelin pitäminen intensifioijana mahdollistaa sen erilaisten käyttöjen yhdistämisen, kun taas perinteisesti on vain todettu, että *aina*-sanalla on erilaisia käyttöjä. Osoitan artikkelissani, että *aina*-partikkelilla voidaan vahvistaa ilmauksen ajallisen ulottuvuuden lisäksi sen temporaalisuutta muillakin tavoilla. Se voi vahvistaa esimerkiksi toistuvuutta tai temporaalista korrelaatiosuhdetta kahden tapahtuman välillä.

»AINA» LAUSEKERANGILLA

Aina-partikkelin vahvistamat sanat ilmaisevat temporaalisuutta kahdella tavalla. Niillä viitataan tai voidaan viitata joko toistuvaan tapahtumaan tai vaiheittaiseen muutokseen. Yksi partikkelimainen käyttö on toistoa ilmaisevan ajan adverbien kanssa. Raamatussa *aina* määrittää *uudelleen*- ja *edelleen*-adverbia kaksi kertaa (2/370):

- (13) – – he täyttävät maan väkivallalla ja niin **aina uudelleen** vihoittavat minut [Hes 8:17]
 (14) Kaikki joet laskevat mereen, mutta meri ei siitänsä täyty; samaan paikkaan, johon joet ovat laskeneet, ne **aina edelleen** laskevat. [Saar 1:7]

Näissä *aina* (siis merkityksissä 'yhä') vahvistaa toistuvuutta ilmaisevaa adverbia. Kyseessä on siis toiston toistuvuus, joka näkyy ikonisella tavalla näiden synonyymisissä ilmauksissa kuten *uudelleen ja uudelleen*. Esimerkin 14 tekstiyhteydessä jatkuvuus vaikuttaa olevan toistuvuutta keskeisempää.

Kiinnostavia tässä yhteydessä ovat ilmaukset *aina joskus* ja *aina silloin tällöin*, joita ei kuitenkaan käytetä Raamatussa. Ensi silmäyksellä ne saattavat vaikuttaa käsittämättömiltä, jos oletetaan, että *aina*-partikkelin perusmerkitys on 'kaikkina aikoina'. *Aina*-partikkeli tuntuu näissä korostavan toistuvuutta.⁶

Samalla tavalla *aina*-partikkelilla vahvistetaan toistuvuutta, kun sitä käytetään muiden ajan adverbiaalien kanssa (2/370). Esimerkiksi:

- (15) Ja kun hän ajatti hiuksensa — **aina** vuoden kuluttua hän ajatti ne, sillä ne tulivat hänelle niin raskaiksi, että hänen täytyi ne ajattaa — niin painoivat hänen hiuksensa kaksisataa sekeliä kuninkaan painoa. [2 Sam 14:26]

Vaikka esimerkki on vanhahtava — uudemmassa käännöksessä kyseinen kohta on ilmaistu lauseella *hän leikkautti ne kerran vuodessa* — *aina*-partikkeli toimii tässä myös toistuvuuden merkinä *vuoden kuluttua* → *aina vuoden kuluttua*. Ero esimerkkeihin 13 ja 14 (*aina uudelleen/edelleen*) on kuitenkin siinä, että esimerkissä 15 ajan ilmaus *vuoden kuluttua* ei ilmaise toistoa; siksi esimerkki on hieman outo nykykielen kannalta.⁷

⁶ Samoin kuin englannin *every* näiden ilmausten englanninkielisessä käännösvastineessa *every now and then*. *Aina*-partikkelin englanninkieliset vastineethan vaihtelevat: *always, ever, even, every*. *Aina*-partikkeli on arveltu vanhaksi balttilaiseksi lainaksi (SKES; SSA s. v. *aina*). Sen käyttöala on kuitenkin laajempi kuin sen vastineet monessa indoeurooppalaisessa kielessä.

⁷ Bibliassa (1776) ei ole *aina*-partikkelia: »Ja kuin hänen päänsä kerittiin (se tapahtui vihdoin joka vuosi, sillä se oli hänelle ylen raskas, niin että hänen piti sen keritsemän), niin painoivat hänen hiuksensa kaksisataa sikliä kuninkaan painon jälkeen.»

Esimerkkiä 15 voidaan verrata seuraavaan Internetistä poimittuun esimerkkiin, jossa kerrotaan Microsoftin ohjelmasta Entourage:

- (16) Kalenteri toimii varsin mukavasti. – – Kaikelle on tietenkin muistuttajansa. Päivät voi myös merkitä toistuviksi **aina** vuoden kuluttua uudelleen. Näin muistaa ajoissa anopin syntymäpäivän ja muut miellyttävät tapahtumat. [1]

Ero esimerkkiin 15 on siinä, että tässä esimerkissä on toiston ilmaus (*uudelleen*) ja kyseessä on toiston toistuvuus: *aina vuoden kuluttua uudelleen*.

Aina-partikkeli voidaan liittää myös sellaisiin lekseemeihin, jotka sisältävät muutosta konstruoivan muotoaineksen [4/370]. Tähän ryhmään kuuluvat *-ne*-johtimen sisältävät verbit ja niistä johdetut partisiipit:

- (17) sinä **aina** vain ylenet etkä koskaan alene [jos tottelet Herran käskyjä] [5 Moos 28:13]
(18) Sillä kaikki tapahtuu teidän tähtenne, että **aina** enenevä armo yhä useampien kautta saisi aikaan yhä runsaampaa kiitosta Jumalan kunniaksi. [2 Kor 4:15]

Koska muutos on aina myös temporaalista, *aina*-partikkeli sopii yhteyksiin, joissa halutaan vahvistaa muutoksen asteittaisuutta.

Tähän ryhmään olen laskenut myös eräiden adjektiivien ja adverbien komparatiivimuodot:

- (19) Ja sivukammiot olivat **aina** sitä **leveämpiä** kiertäessään, mitä ylempänä olivat, [sillä temppelein ympäriskammiot ulottuivat yleemmäksi ja yleemmäksi ympäri temppelein, ollen siten ylhäällä leveämmät sisäänpäin. Ja alakerrasta noustiin yläkertaan keskikerroksen kautta.] [Hes 41:7]
(20) mutta sinä painut **aina alemmaksi** [5 Moos 28:43]

Vaikka adjektiivi *leveä* ja adverbi *alas* eivät ole sinänsä temporaalisia, komparatiivimuoto tuo mukaan asteittaisuutta, joka voidaan tietynlaisissa käyttöyhteyksissä mieltää temporaaliseksi. Esimerkissä 19 esitetään ikään kuin virtuaalinen esittely, kun ihminen kävelee kerroksesta toiseen. (Kognitiivisessa kielentutkimuksessa tällaisesta ilmiöistä on käytetty nimitystä fiktiivinen tai subjektiivinen liike. Ks. Langacker 1991: 327–328; Talmy 2000: 115–116; Päiviö 2007: 75.)

Raamatussa *aina*-partikkelin ylivoimaisesti yleisin käyttöyhteys on — ehkä odotuksenmukaisesti — terminatiivisessa lausekerakenteessa, esimerkiksi *aina Jerusalemiin / Jerusalemistä* tai *aina aamuun / aamusta asti ~ saakka*:

- (21) hänestä polveutuvat moobilaiset **aina tähän päivään saakka**. [1 Moos 19:37]
(22) minä olen ollut vaiti **aina ikiajoista asti** [Jes57:11]
(23) Ja ammonilaiset maksoivat veroa Ussialle, ja hänen maineensa levisi **aina Egyptiin saakka**, sillä hän tuli ylen mahtavaksi. [2 Aik 26:8]
(24) Ja hänen miehensä lähti hänen mukanaan ja seurasi häntä **aina Bahurimiin asti**, itkien lakkaamatta. [2 Sam 3:16]
(25) filistealaisia kaatui surmattuina Saaraimin tiellä, **aina Gatiin ja Ekroniin saakka**. [1 Sam 17:52]
(26) Niin Daavid kokosi kaiken Israelin, **aina Egyptin Siithorista asti** [1 Aika 13:5]

Vaikka *aina*-partikkelin taaja käyttö terminatiivirakenteessa on tunnusomaista vanhan Raamatun Vanhalle testamentille, se kuitenkin heijastaa kielenkäyttöä myös muissa keskeisissä tekstilajeissa. Esimerkiksi Kielipankin Helsingin Sanomien osakorpuksessani *aina*-partikkelin kolmanneksi yleisin kollokaatti⁸ (eli myötäesiintymä) on *asti* ja kuudenneksi yleisin on *saakka*.⁹

Raamatussa on *aina*-esiintymiä tällaisessa terminatiivisessa rakenteessa 163 [/370] (44 %). Tähän lukuun on laskettu myös neljä tapausta, joissa ei ole lopussa olevaa partikkelia (esimerkiksi *aina Jerusalemiin* [2 Sam 20:2]), ja muutama tapaus, joiden lopussa on *myöten* ja *alkaen* (esimerkiksi *heidän maansa vilisi sammakoita aina kuningasten kammioita myöten* [Ps 105:30]). Kerran *aina*-partikkelia käytetään määrän kanssa (*hopeata aina sataan talenttiin, nisuja sataan koor-mittaaan* – [Esra 7:21–22]). Valtaosa *aina*-partikkelin käytöistä Raamatun terminatiivisessa lausekerakenteessa on kuitenkin joko temporaalisia tai spatiaalisia, joten rajaan tarkasteluni niihin.

Temporaalisessa terminatiivirakenteessa *aina*-partikkelin yhteys sen edellä mainittuihin käyttöihin on ilmeistä, sillä *aina* intensifioi eli korostaa tai vahvistaa tapahtuman tai tilan ajallista ulottuvuutta: *hänestä polveutuvat mooabilaiset aina tähän päivään saakka, olen ollut vaiti aina ikiajoista asti*. Sekä aika että paikka voidaan nähdä jatkumona, ja Päiviö (2007: 185–188) sivutessaan *aina*-partikkelia *asti*- ja *saakka*-partikkeleita käsittelevässä tutkimuksessaan esittää, että *aina*-partikelilla vahvistetaan tai korostetaan terminatiivisten rakenteiden jatkumomerkitystä.

Raamatun esimerkkien pohjalta Päiviön kantaan on helppo yhtyä.¹⁰ *Aina*-partikkelin käyttö spatiaalisessa terminatiivirakenteessa on kuitenkin hieman ongelmallista, sillä partikkelia ei ole kytetty temporaalisiin merkityksiin. Oikeastaan Raamatun aineistossa *aina*-partikkelia käytetään enemmän spatiaalisessa (120 esiintymää) kuin temporaalisessa (60) terminatiivirakenteessa.¹¹ Tämä heijastanee sitä, että spatiaaliset terminatiivirakenteet ovat monessa tekstilajissa yleisempiä kuin temporaaliset. Näin on myös Päiviön (2007: 59) *asti*- ja *saakka*-ilmauksia käsittelevässä aineistossa. Siksi Päiviö olettaa, että *asti*- ja *saakka*-partikkeleiden käyttö temporaalisessa ja muunlaisessa rakenteessa on metaforinen laajentuma niiden spatiaalisesta käytöstä. *Asti*- ja *saakka*-partikkeleiden spatiaalinen perusta ei tietenkään tarkoita sitä, että *aina*-partikkelin käyttö terminatiivirakenteessa olisi peräisin sen käytöstä spatiaalisessa rakenteessa. Kun *aina*-partikkelin käyttö liittyy muutenkin temporaalisuuteen, niin voidaan ajatella, että sen käyttö spatiaalisessa ja muunlaisessa ei-temporaalisessa rakenteessa tuo mukanaan temporaalisuutta. Esimerkiksi [*mies*] – – *seurasi häntä aina Bahurimiin asti* (25) herättää ajatuksen, että

⁸ Termi kollokaatti on peräisin Firthiltä (mm. Firth 1968: 179). Sitä on sittemmin käytetty korpuslingvistiikassa (ks. esim. Sinclair 1991; Jantunen 2004; Jantunen ja Eskola 2002; Virtanen 2007).

⁹ Kollokaattien etsinnässä käytin perusmuotoa (*base form*). Yleisyyden perusteena oli χ^2 -testi, oikea ja vasen tekstiyhteys 4 sanaa. Absoluuttinen minimifrekvenssi oli 5. Yleisin kollokaatti oli *silloin tällöin*, toiseksi *olla*, neljänneksi *myöten* ja viidenneksi *oikeassa*.

¹⁰ ISK:n mukaan (2004: 813) taas *aina* on terminatiivisessa rakenteessa terminatiivinen partikkeli. ISK havainnollistaa tätä kolmella esimerkillä, joissa esiintyy partikkelit *lähtien*, *myöten* ja *saakka*. Niitä käytetään ei-temporaalisissa ja ei-spatiaalisissa yhteyksissä (esim. *aina ylintä johtoa myöten*). ISK:n päätelmät perustunevat siis valikoituihin esimerkkeihin ja koskevat rakenteiden muunlaista käyttöä.

¹¹ Molemmat Raamatun *myöten*-tapaukset ovat spatiaalisia. Muista kuin spatiaalisista ja temporaalisista tapauksista on vain yksi esimerkki, edellä mainittu *hopeata aina sataan talenttiin*.

matka on kertojan mukaan pitkä. Kun matkan pituutta korostetaan, samalla korostetaan sen ajallista kestoa.

Kuten Päiviö (2007: 112) huomauttaa, sekä spatiaalinen että temporaalinen terminatiivirakenne ovat vahvasti sidoksissa lauseen predikaattiverbiin, joka on lauseen keskeinen ajallinen ilmaisin. Sekä Halliday että Langacker käyttävät predikaattiverbistä funktionaalista termiä prosessi, jolla halutaan korostaa, että verbi konstruoi tilanteen tai tapahtuman ajallista jatkumista tai kehittämistä (Halliday 1994 [1985]: 108–109; Langacker 1987: 71–72; Leino 1993: 84–91). Sanottiinpa *mies seurasi häntä aina Bahurimiin asti* tai *aina aamuun asti*, ilmaus on joka tapauksessa sidoksissa predikaattiverbin kautta ajassa etenevään prosessiin.

»AINA» KOMPLEKSEISSA

Aina-partikkelia käytetään myös, kun kaksi lauseketta liitetään distributiivisesti yhteen ja niistä muodostetaan kompleksi, kuten jo johdannon esimerkki 8 (*aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla*) osoittaa:

- (27) Sitten hän rakensi sisemmän esipihan muurin, jossa oli **aina** rinnakkain kolme kivikertaa hakattuja kiviä ja yksi hirsikerta veistettyjä setrihirsiiä. [1 Kun 6:36]
- (28) Niin Simson meni ja pyydysti kolmesataa kettua. Ja hän otti tulisoihjuja, satoi **aina** kaksi häntää yhteen ja asetti tulisoihdun kunkin häntäparin väliin. [Tuom 15:4]

Raamatussa tällaisia käyttötapoja on suhteellisen paljon, 17 [370], erityisesti Vanhan testamentin rakennuksen tai rakentamisen ohjeiden kuvauksissa. Ne on toistettu hieman eri sanakääntein Raamatun eri kohdissa. Vastaavanlaista käyttöä löytyy kuitenkin myös arkisemmista tekstilajista, esimerkiksi

- (29) Neulo aina kolme silmukkaa yhteen. [1]

Käsittääkseni *aina*-partikkelin käyttö tällaisessa kompleksissa tuo mukanaan tapahtumasarjamaisuutta (*aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla*, toisin sanoen *kaksi jalustaa yhden laudan alla ja sitten kaksi jalustaa toisen laudan alla* ja näin ollen temporaalisuutta. Näin siitäkkin huolimatta, että osassa esimerkkejä predikaattiverbinä on statiivinen *olla* kuten esimerkeissä 8 ja 27.

Analogista esimerkkien 27–28 kanssa on *aina*-partikkelin käyttö lausekomplekseissa. Partikkelilla vahvistetaan temporaalista korrelaatiota kahden tapahtuman välillä: kun tapahtuu A, niin tapahtuu myös B:

- (30) niin hän antoi, **aina kun** yhtyi veljensä vaimoon, siemenensä mennä maahan, ettei hankkisi jälkeläistä veljelleen. [1 Moos 38:9]
- (31) **kun** he menivät ilmestysmajaan tahi lähestyivät alttaria, niin he **aina** peseytyivät [2 Moos 40:32]

Temporaalista korrelaatiota kahden tai useamman tapahtuman välillä voidaan vahvistaa myös käyttämällä *aina*-partikkelia erillisessä lauseessa, joka toimii metatekstuaalisena kommenttina. Toisin sanoen sitä käytetään kommentoimaan ja vahvistamaan muiden lauseiden välisiä suhteita:

- (32) Niin oli **aina**: pilvi peitti sen päivällä ja tulenhohde yöllä. [4 Moos 9:16]
 (33) Mutta kun pitopäivät olivat kiertonsa kiertäneet, lähetti Job sanan ja pyhitti heidät; hän nousi varhain aamulla ja uhrasi polttouhreja, yhtä monta kuin heitä oli. Sillä Job ajatteli: »Ehkä poikani ovat tehneet syntiä ja sydämessään luopuneet Jumalasta.» Näin Job teki **aina**. [Est 1:4]

Molemmissa esimerkeissä on kyse **rajallisesta** tapahtumajoukosta. Esimerkissä 32 kerrotaan, mitä tapahtui, kun israelilaiset vaelsivat luvattuun maahan. Esimerkissä 33 puolestaan kerrotaan, mitä Jobilla oli tapana tehdä, kun hänen poikansa olivat järjestäneet toisilleen pitoja. Raamatussa *aina*-partikkelia käytetään 13 [/370] kertaa vahvistamaan esimerkkien 30–31 ja 32–33 tavoin temporaalista vastaavuussuhdetta tapahtumien välillä.

»AINA» LAUSERANGILLA

KÄSKYT, LUPAUKSET JA ENNUSTUKSET

Edellä olen esitellyt *aina*-partikkelin käyttöä selvästi vahvistavassa tehtävässä lausekkeissa ja komplekseissa. Näitä oli yhteensä 201 (/370 eli 54,3 %). Kun tarkastellaan *aina*-partikkelin käyttöä lauseessa, silmiinpistävää on, että sitä käytetään huomattavan usein tietynlaisissa puheakteissa. Puheaktien tai -toimintojen analysointi on tunnetusti hankalaa — puheaktia kuvaavia substantiiveja tai verbejä on satoja¹²— joten luokittelu sinänsä ei ole mielekäästä. Lisäksi on selvää, että lausumat eivät ole puheaktin kannalta yksiselitteisiä ja voivat toteuttaa yhtäaikaaisesti useampaa puheaktia. Tarkoitukseni ei kuitenkaan ole tässä eikä seuraavissa alaluvuissa yrittää tyhjentävästi luokitella Raamatun jakeiden puheakteja, vaan käytän puheaktiluonnehdintoja osoittamaan, millaisissa tekstiyhteyksissä *aina*-partikkelia käytetään.

Huomattavan usein *aina*-partikkelia käytetään käskyissä (*vaeltakaa aina hänen teitänsä*), lupauksissa (*aina tiellä pysyen minä kuljen*) ja ennustuksissa (*ja heidän vaivansa savu on nouseva aina ja iankaikkisesti*). Yhdistävä tekijä on se, että nämä puheaktit ovat kaikki suuntautuneet tulevaan. Tulevaisuudestaan emme koskaan voi olla varmoja, saattikka tulevan tapahtuman kaikenalaisuudesta.

Raamatussa on 34 esiintymää, joissa *aina*-partikkelia käytetään imperatiivisessa lauseessa, ja lisäksi 13 esiintymää, joissa sitä käytetään muunlaisessa deonttisessa lauseyhteydessä. Siis peräti 12,7 % (47 / 370) *aina*-partikkelin esiintymistä on selvässä direktiivisessä lauseyhteydessä. Esimerkkejä:

- (34) rakastakaa Herraa, teidän Jumalanne, vaeltakaa **aina** hänen teitänsä [Joos 22:5]
 (35) Tuli palakoon **aina** alttarilla älköönkään koskaan sammuko. [3. Moos 6:13]
 (36) Katsokaa, ettei kukaan kosta kenellekään pahaa pahalla, vaan pyrkikää **aina** tekemään hyvää toinen toisellenne ja kaikille. [1 Tess 5:15]
 (37) Ja hän [Jeesus] puhui heille vertauksen siitä, että heidän tuli **aina** rukoilla eikä väsyä [Luuk 18:1]

¹² Vrt. Austin (1975: 150), jonka mukaan englannissa on yli 1 000 puheaktiverbiä.

Aina-partikkelin käyttö Raamatun direktiiveissä on odotuksenmukaista, sillä Raamatussa on paljon käskyjä ja ohjeita. Tällainen käyttö on kuitenkin tuttua myös arkisista ohjeista, esimerkiksi

- (38) Tarkistakaa **aina** passinne kunto (erityisesti jos passinne on myönnetty vuosien 1999 ja 2005 välisenä aikana) [i]
- (39) Pöydällä pitää olla myös kolme punaista ruusua, ja **aina** pitää juoda punaviiniä. [KP:HS:RT]
- (40) Muistakaamme painottaa lapsillemme, että vihreä mies valotolpassa ei vielä riitä kadun ylityksen merkiksi. **Aina** pitää antaa punaisia päin kiihdyttävien autojen mennä ensiksi! [KP:HS:MP].

Aina-partikkelin käyttö ohjeissa näkyy myös Helsingin Sanomien osakorpuksen kollokaateissa: *pitää* on kuudenneksi ja *tulla* seitsemäksi yleisin verbi.¹³

Käsittääkseni *aina*-partikkelia käytetään jälleen kerran vahvistajana. Tämän tulkinnan puolesta puhuu myös se, että monet tällaiset imperatiivit tekevät tehtävänsä ilman partikkelia:

- (41) a. Katsokaa, ettei kukaan kosta kenellekään pahaa pahalla, vaan pyrkikää tekemään hyvää toinen toisellenne ja kaikille.
Vrt.
b. pyrkikää **aina** tekemään hyvää toinen toisellenne ja kaikille.

Kuitenkin kuten jo johdannossa toin ilmi, pitäydyn perinteisen kieliopin käsitykseen *aina*-partikkelin temporaalisuudesta: kyseessä on temporaalinen intensifioija, joka toimii lauserangilla.

Myös *aina*-partikkelin sisältäviä lupauksia ja ennustuksia esiintyy Raamatussa odotetusti (22 [370] (5,9 %)). Monet Raamatun ennustukset ovat erikoisia siinä, että ne liittyvät eskatologisiin kysymyksiin. Käsittelem niitä tuonnempana, sillä partikkeli on tällöin ilmauksessa *aina ja iankaikkisesti*, jonka olen laskenut erikseen [38/370]. Monet Raamatun ennustukset ovat kuitenkin maallisempia ja siinä mielessä arkipäiväisempiä. Seuraava esimerkki on ennustuksesta, joka toistuu hieman eri sanakäantein kolme kertaa evankeliumeissa. Se liittyy tilanteeseen, jossa Jeesus on juuri kertonut opetuslapsille ristiinnaulitsemisestaan:

- (42) Köyhät teillä on **aina** keskuudessanne, mutta minua teillä ei ole **aina**. [Matt 26:11]

Tämän esimerkin ennustukset sekä köyhistä että Jeesuksen kuolemasta on rajattu tiettyyn kontekstiin: Jeesuksen opetuslasten jäljellä olevaan elinaikaan. Tilanteen ei siis kuvata vallitsevan kaikkina aikoina.¹⁴ Kyseessä on myös puolustus. Nainen oli voidellut Jeesuksen pään kalliilla öljyllä, ja kun opetuslapset paheksuvat haaskausta, Jeesus puolustaa naista mainituilla sanoilla ja viittaa omaan kuolemaansa. Puolustukset ja moitteet näyttävät olevan luonnollisia tekstiyhteyksiä *aina*-partikkelille (vrt. johdannossa esitetyt sanakirjan

¹³ Näitä verbejä voidaan tietenkin käyttää muissa kuin deonttisissa yhteyksissä, mutta esimerkkien pikainen selailu paljastaa, että useimmassa esimerkissä verbeillä ilmaistaan deonttista pakkoa.

¹⁴ Irrotettuna kontekstistaan ilmausta *köyhät teillä on aina keskuudessanne* on tosin käytetty myös kaikkiin aikoihin pätevänä toteamuksena.

ja kieliopin esimerkit *tällainen minä olen aina ollut, on aina moittimassa toisia*). Palaan niihin tuonnempana.

Myös *aina*-partikkelin käyttö lupauksissa on odotuksenmukaista Raamatun kielessä.

- (43) »Salli minun kulkea maasi kautta. **Aina** tiellä pysyen minä kuljen, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle...» [5 Moos 2:27]
 (44) Benjaminista hän sanoi: »Herran rakkaana hän asuu hänen turvissansa; Herra suojelee häntä **aina** ja asuu hänen kukkulainsa välissä.» [5 Moos 33:12]
 (45) Minä pidän Herran **aina** edessäni; kun hän on minun oikealla puolellani, en minä horju. [Ps 16:8]

Myös monessa lupauksessa partikkeli voi jäädä pois (vrt. *tiellä pysyen minä kuljen, minä pidän Herran edessäni*), mikä jälleen viittaa siihen, että partikkelia käytetään vahvistajana. Lisäksi esimerkissä 43 parafrasilla vahvistetaan edelleen lupausta (*aina tiellä pysyen minä kuljen ≈ poikkeamatta oikealle tai vasemmalle*).

Aina-partikkelin käyttö lupauksissa ei kuitenkaan ole vain Raamatulle ominaista, vaan se on tuttu muusta kielenkäytöstä, esimerkiksi iskelmistä (*rakastan sinua aina*). Sen käyttö lupauksissa ei kuitenkaan tullut esille Kielipankin osakorpuksistani, mikä selittyy sillä, että sanomalehtiteksteissä ei yleensä tehdä lupauksia. Lupauksesta kuitenkin kerrottiin:

- (46) Clinton vaati Pohjois-Irlantia taisteluun terrorismia vastaan
 Yhdysvaltain presidentti lupasi Londonderryssä olla **aina** rauhan takuumiehenä
 [KP:HS:UL (otsikko ja alaotsikko)]

Google-haku (15.6.2009) sekvenssille *lupaan aina* tuotti 89 800 osumaa, ja *lupasi aina* tuotti 126 000 osumaa.

Raamatusta laskin erikseen *aina*-partikkelin esiintymät fraasissa *aina ja iankaikkisesti*, vaikka nekin esiintyvät lupauksissa, ennustuksissa ja direktiiveissä. Fraasi esiintyy Raamatussa 38 [/ 370] kertaa (10,3 %); laskuun olen sisällyttänyt kaksi tätä fraasia muistuttavaa ilmausta: *aina ja loppuun asti* [Ps 119:112] ja *aina ja kaikella tavalla* [2 Tess 3:16].

- (47) mutta Pojasta [hän sanoo] »Jumala, sinun valtaistuimesi pysyy **aina ja iankaikkisesti**, ja sinun valtakuntasi valtikka on oikeuden valtikka. – » [Fil 1:8]
 (48) Hänen olkoon valta **aina ja iankaikkisesti!** Amen. [1 Piet 5:11]
 (49) Ja heidän vaivansa savu on nouseva **aina ja iankaikkisesti**, eikä heillä ole lepoa päivällä eikä yöllä – [Ilm 14:11]
 (50) » – ja hän on hallitseva **aina ja iankaikkisesti.**» [Ilm 11:15]

Näistä voidaan tosiaan sanoa »tilanteen vallitsevan kaikkina aikoina» (ISK 2004: 641), ainakin Raamatun kertojan¹⁵ kannalta. Kuitenkin *aina*-partikkelin merkitykseen näissä tapauksissa vaikuttaa olennaisesti fraasin toinen osa ja sen sisältämä uskonnollinen käsite iankaikkisuudesta. Tästä syystä partikkelin merkitys on tässä yhteydessä lähellä *iankaikkisesti*-adverbin merkitystä ja ilmauksesta tulee tautologinen. Tautologisuus ei tietenkään ole turhaa, vaan toisto toimii tässä kuten monessa muussakin yhteydessä retorisisena (eli tässä lähinnä vahvistamisen) keinona. Siksi ilmauksesta syntyy helposti liioittelun vaikutelma, ja juuri liioittelun keinona ilmaus on kulkenut arkikieleen. Esimerkki:

¹⁵ Raamattua on tutkittu viime vuosina myös kirjallisuustieteen käsittein (Merenlahti 1997; Paukkunen 2008).

- (51) Heikki Salo [Miljoonasade-yhtyeen solisti] myöntää fatalistisesti, että varsinkin biisinteon aloitus pullistaa **aina ja iankaikkisesti** otsasuonet [KP: KARJALAINEN 1998]

Myös edellä olevista Raamatun esimerkeistä syntyy vahva retorinen vaikutelma: *sinun valtaistuimesi pysyy aina ja iankaikkisesti, hänen olkoon valta aina ja iankaikkisesti, heidän vaivansa savu on nouseva aina ja iankaikkisesti, hän on hallitseva aina ja iankaikkisesti.*

MUUT LAUSERANGIN TAPAUKSET

Edellisestä alaluvusta kävi ilmi, että *aina*-partikkelia (107 [/370] 28,9 %) käytetään lauserangilla pääasiallisesti tietynlaisissa puheakteissa, nimittäin direktiiveissä, lupauksissa ja ennustuksissa. Loput lauserangin tapaukset (62 [/370] 16,5 %) ovat puheakteiltaan heterogeenisempia, enkä pysty luokittelemaan niitä samalla tavalla kuin edellä käsittelemiäni esimerkkejä. Joka tapauksessa kaikista esiintymisympäristöistä syntyy vastaavanlainen tulkinta kuin edellisissä alaluvuissa: *aina*-partikkelia käytetään pikemminkin (temporaalisena) vahvistajana kuin neutraalina temporaalisena ilmauksena, joka tarkoittaa, että tilanne vallitsee kaikkina aikoina. Tässä alaluvussa esitän muita *aina*-partikkelille suotuisia esiintymisympäristöjä.

Mielenkiintoista on, että *aina*-partikkelia käytetään usein lauseessa, jonka predikaativerbinä on kopula *olla*. *Olla*-kopulaa tai sen vastineita muissa kielissä on perinteisesti pidetty tyhjänä yhdistävänä sanana ilman temporaalista ulottuvuutta, mutta sekä Halliday (1994: 108–109, 119–138) että Langacker (1982, 2003) pitävät sitä prosessuaalisena. Silloin kun *aina*-partikkelia käytetään kopulalauseessa, *olla*-verbin temporaalinen ulottuvuus korostuu:

- (52) Sillä minä tunnen rikokseni, ja minun syntini on **aina** minun edessäni.
[Ps 51: 3]
- (53) Minä olen **aina** sama, minä olen ensimmäinen, minä olen myös viimeinen.
[Jes 48: 12]

Esimerkki 52 on psalmista, jossa Daavid rukoilee Jumalalta synninpäästöä sen jälkeen, kun on tehnyt aviorikoksen. Jae toimii ilman *aina*-partikkelia, mutta partikkeli antaa hyperbolisen vaikutelman, joka sopii katuvaiselle synnintekijälle. Esimerkissä 53 taas vahvistetaan Jumalan muuttumattomuutta, ja tämäkin lause toimisi ilman *aina*-partikkelia.¹⁶ Sanomaa vahvistetaan edelleen jakeen lopussa: *minä olen ensimmäinen, minä olen myös viimeinen*, toisin sanoen 'alusta loppuun'.

Suotuisa paikka *aina*-partikkelille lienee perfektin ja pluskvamperfektin yhteydessä (vrt. johdannon alussa siteeraamani esimerkit *olen aina viihtynyt maalla, tällainen minä olen aina ollut*). Raamatussa on kuitenkin vain muutama jae, joissa partikkelia käytetään perfektin yhteydessä. Esimerkit ovat kuitenkin valaisevia, sillä ne muistuttavat samantyyppistä arkista kielenkäyttöä kuin sanakirjojen ja kielioppien esimerkit. *Aina*-partikkelia käytetään perfektin kanssa mm. puolustuksissa ja selittelyissä. Esimerkiksi:

¹⁶ Uudemmassa suomennoksessa ei ole *aina*-partikkelia: *Minä se olen. Olen ensimmäinen, ja olen myös viimeinen.*

- (54) Jeesus vastasi hänelle: »Minä olen julkisesti puhunut maailmalle; minä olen **aina** opettanut synagoogissa ja pyhäkössä, joihin kaikki juutalaiset kokoontuvat, enkä ole salassa puhunut mitään. – – » [Joh 18:20]

Kyseessä on tilanne, jossa Jeesus on otettu vangiksi, ja hän puolustaa itseään syyttäjiään vastaan. Perfektiä on pidetty tempuksena, jolla osoitetaan menneen tai menneessä alkunsa saaneen tilanteen tai tapahtuman (eli Halliday ja Langackerin mukaan menneessä alkunsa saaneen prosessin) »nykyrelevanssia» (*current relevance*) (Comrie 1976: 52; Hakulinen ja Karlsson 1979: 248; Seppänen 1997: 3; ISK 2004: 1462–1464). Toisin sanoen menneisyyttä tarkastellaan ja tulkitaan merkitykselliseksi lausuma-ajankohdan eli ns. puhehetken kannalta. Tästä syystä perfekti on myös nähty toisasteisena tai kaksitasoisena tempuksena, ja siitä on käytetty nimitystä *past-in-present* eli 'preteriti preesensissä' (Halliday 1994 [1985]: 198–210).¹⁷ Larjavaara (2007: 367–384) puolestaan puhuu perfektin hallitsevasta aikatasosta ja viittaa perfektiin termillä preesensperfekti.¹⁸ Jeesuksen lause *minä olen aina opettanut synagoogissa ja pyhäkössä* siis kytkee menneet tapahtumat nykyhetken eli hetkeen, jossa hän on syytettynä. Vaikuttaa siltä, että *aina*-partikkelia käytetään tässä yhtä lailla menneen tapahtuman nykyrelevanssin kuin tapahtuman ajallisen ulottuvuuden vahvistajana.

Samanlaista vahvistavaa käyttöä partikkelilla on muissa Raamatun esimerkeissä, joissa predikaattiverbi on perfektissä tai pluskvamperfektissä. Esimerkiksi:

- (55) Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti palvelijoitansa Salomon luo, kuultuaan, että hänet oli voideltu kuninkaaksi isänsä sijaan; sillä Hiiram oli **aina** ollut Daavidin likeinen ystävä. [1 Kun 5:1]

Harvat ystävät ovat olleet ystäviä syntymästä asti, mutta arkikielessä samoin kuin tässä Raamatun kohdassa on luonteenomaista käyttää *aina*-partikkelia osoittamaan ystävyys- tai rakkaussuhteen kestoa.

Edellisissä esimerkeissä — kuten tutkimukseni monissa muissakin esimerkeissä — *aina*-partikkelin temporaalinen ulottuvuus on rajoitettu. Esimerkissä 54 partikkeli liitetään tiettyihin tapahtumiin: joka kerta kun Jeesus opetti, hän opetti julkisesti synagoogissa tai pyhissä paikoissa. Esimerkissä 55 partikkelin temporaalinen ulottavuus kattaa Hiiramin ja Daavidin ystävyysuhteen. Logikasta tullut käsitys *aina*-partikkelin universaalisuudesta eli kaikenaikaisuudesta on aineiston valossa hyvin kyseenalainen. Se pätee lähinnä silloin, kun tehdään yleistys, ja yleistyksen luonteeseen kuuluu muutenkin (eli ilman *aina*-partikkelia) kaikenaikaisuus. Kuten artikkelin johdannossa totesin, vaikka ISK:ssa (2004: 641, 794) väitetään, että *aina* on kaikenaikaisuutta ilmaiseva ajan kvanttoriadverbi, siinäkin annetaan esimerkkejä *aina*-adverbin käytöstä ainoastaan yleistävyyden ja toistuvuuden merkinä. (Käsittelen Raamatun yleistyksiä tuonnempana.)

Se, että *aina*-partikkeli »viihtyy» perfektin yhteydessä, näkyy myös Kielipankin korpuksessa. Helsingin Sanomien osakorpuksessani *aina*-partikkelin toiseksi yleisin kollokaatti on *olla*. Kielipankin ohjelma ei pysty erottamaan *olla*-verbin käyttöä apuverbinä

¹⁷ Hallidayn mallissa pluskvamperfekti on vastaavasti *past-in-past*.

¹⁸ Larjavaara (2007: 382 alaviite j, 1990: 216) välttää termiä nykyrelevanssi, sillä termi on hänen mielestään aiheuttanut väärinkäsityksiä.

sen käytöstä predikaattiverbinä. *Olla*-verbin muotojen pikainen silmäily kuitenkin paljastaa, että on satoja esiintymiä, joissa *aina* on perfektimuotoisen verbin kanssa. Esimerkit osoittavat, että *aina*-partikkelia pikemminkin käytetään vahvistajana tai merkityksessä 'hyvin, hyvin pitkä aika':

- (56) Olin Helsingissä käymässä. Kauniina suvisena arki-iltana kaipasin jotain ajankuluketta, joten suunnistin Seurasaareen, johon olin **aina** halunnut lähemmin tutustua. [KP:HS:MP]
- (57) Olemme **aina** aikoneet naimisiin. [KP:HS:UL]
- (58) Suomalaisia on **aina** kiinnostanut, miten muut määrittelevät meidät. [KP:HS:RT]
- (59) Alkoholin aktiivisimmat väärinkäyttäjät ovat aina **saaneet** juomansa. [KP:HS:MP]
- (60) Oopiumi ja hasis ovat **aina** kuuluneet elämään Afganistanissa. [KP:HS:UL]

Kuten esimerkit 56–58 osoittavat, *aina*-partikkeli tuntuu viihtyvän hyvin mentaalisten ja tunneverbien kanssa, ja erityisesti näiden verbien kanssa se näyttää vahvistavan prosessia (halua, aikomusta, kiinnostusta).¹⁹

Edellä olevat esimerkit 58–60 tuovat esille myös *aina*-partikkelin yleistävän käytön, jonka jo mainitsin edellä. Kuten ISK:n antamassa esimerkissä (*tällainen minä olen aina ollut*), *aina*-partikkeliin liittyvät yleistyksiset ovat usein liioittelevia, ja jonkinlainen liioitteleva yleistys on leimaa-antava piirre monelle *aina*-partikkelin esiintymälle Raamatussa:

- (61) [Kelvoton ihminen, väärä mies on se, joka kulkee suu täynnä vilppiä, silmää iskee, jaloillaan merkkiä antaa, sormillansa viittoo,] kavaluus mielessä, pahaa **aina** hankitsee, riitoja rakentaa. [San 6:14]
- (62) **Aina** hän [=vanhurskas] on armahtavainen ja antaa lainaksi, ja hänen lapsensa ovat siunaukseksi. [San 37:26]

Näissä esimerkeissä partikkeli esiintyy tekstiyhteyksissä, joissa annetaan liioittelevan mustavalkoinen kuva ihmisluonteesta: kelvoton ihminen on läpeensä kelvoton ja hyvä läpikotaisen hyvä.

Edelliset Sananlaskuissa esiintyvät esimerkit ovat geneerisiä, mutta *aina*-partikkelin liioittelu ei välttämättä liity geneerisiin väitteisiin:

- (63) Israelin kuningas vastasi Joosafatille: »On täällä vielä mies, jolta voisimme kysyä Herran mieltä, mutta minä vihaan häntä, sillä hän ei koskaan ennusta minulle hyvää, vaan **aina** pahaa; se on Miika, Jimlan poika.» [1 Kun 22:8]

Tämä kohta toistuu hieman eri sanakääntein Vanhassa testamentissa vielä kolme kertaa, ja kaikissa on polaarinen kontrasti: *ei koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa*, joka myös vahvistaa liioittelevaa mustavalkoista asetelmaa. Kohta on kiinnostava myös siitä syystä, että kyseessä on valitus tai moite: Israelin kuningas on tyytymätön Miikaan, koska muista ennustajista poiketen Miika ei kerro kuninkaalle sitä, mitä tämä haluaa

¹⁹ *Aikoa*-verbin kanssa partikkelia käytetään kerran Raamatussa, mutta viittaus on futuurinen: »Sentähden minä **aina** aion muistuttaa teitä tästä [uskonelämästä ja pelastuksesta], vaikka sen tiedättekän ja olette vahvistetut siinä totuudessa, joka teillä on.» [2. Piet. 1:1]

kuulla. Valituksissa ja moitteissa *aina*-partikkelin käyttö on tuttu myös arkikielestä esimerkiksi perheenjäsenen tai ystävien kesken: *sä aina jätät valot päälle, miksi sä aina sanot tollasta, sä oot aina myöhässä.*²⁰

Seuraavat esimerkit edustavat käsittääkseni melko keskeistä *aina*-partikkelin käyttöä, joka poikkeaa olennaisesti edellisistä käyttöyhteyksistä. Niistä on kuitenkin Raamatussa vain muutama esimerkki:

- (64) Valheellinen todistaja hukkuu, mutta kuunteleva mies saa **aina** puhua.
[San 21:28]
(65) Ole minulle kallio, jolla saan asua ja jonne **aina** saan mennä. [Ps 71:3]
(66) Niin Jeesus sanoi heille: »Minun aikani ei ole vielä tullut: mutta teille aika on **aina** sovelias.» [Joh 7:6]

Heinämäen ja Leinosen (1978: 284–285) mukaan *aina*-partikkeli saa näissä tulkinnan 'milloin tahansa', ja esimerkki 66 onkin vuoden 1992 suomennoksessa käännetty seuraavasti: *teille taas sopii mikä aika hyvänsä*. Ilmaus 'miltoin tahansa' on temporaalinen, joten *aina*-partikkelin käyttö tällaisissa yhteyksissä liittyy temporaalisuuteen, mutta miten se liittyy vahvistukseen? Voisiko ajatella, että parafrasi ilmaukselle »miltoin tahansa» on »temporaalisesti avoin», jolloin *aina*-partikkelin voidaan ajatella vahvistavan tilanteen tai tapahtuman **temporaalista avoimuutta**? Tilannetta tai tapahtumaa ei ole sidottu yhteen ajankohtaan, vaan ajankohta on avoin, ja tätä avoimuutta vahvistetaan.

ISK (2004) ei käsittele tapauksia, jossa *aina* esiintyy modaalisen apuverbin kanssa (kuten esimerkeissä 64 ja 65), vaikka *aina* usein kollokoi juuri modaalisten ilmausten kanssa. Edellä sivuilla 491–492 toin esille sen, että *aina* kollokoi deonttisten ilmausten kanssa ohjeissa, mutta muutkin modaaliset ilmaukset kuuluvat *ainan* tavallisiin kollokaatteihin. Kollokaatiot *voi aina* ja *saa aina* eivät kuulu Kielipankin Helsingin Sanomien osakorpuksen tavallisiin kollokaatioihin, mikä varmaan johtuu korpuksen tekstilajien luonteesta, mutta Google-haku toi edellisestä 109 000 osumaa (mm. *voi aina luottaa*) ja jälkimmäisestä 68 100 osumaa (mm. *saa aina hävetä*) (haku tehty 18.6.2009).

ISK:ssa (2004: 794) kuitenkin käsitellään *aina*-sanana käyttöä »sävyartikkelina»²¹, mitä on syytä pohtia tässä yhteydessä. ISK:n mukaan (mp.) silloin kun *aina* ei ilmaise kaiken aikaisuutta tai jatkuvaa toistumista, se on partikkelistunut ja sillä on modaalinen mahdollisuuden merkitys. Tällöin sen esiintymäpaikka on ISK:n mukaan rajattu: se esiintyy joko subjektin jälkeen tai lauseen alussa. (Oikeastaan ISK käyttää ilmaisua »lausumanalakuinen», mutta tässä tapauksessa pitäisi pikemminkin puhua lausealkuisuudesta.)

ISK (2004: 794) valaisee *aina*-sanana käyttöä sävyartikkelina vain kolmella esimerkillä, joista ensimmäinen on keksitty: *kyllä minä sinusta aina selviän, kyllä niiltä aina maksun saa, aina me hinnasta sovitaan*. Mahdollisuuden merkityksen sijasta vaikuttaa siltä, että kyse on pikemmin varmuudesta (vrt. Luukka 1992a, 1992b): 'miltoin tahansa (ajankohdasta riippumatta)'. Lisäksi tuntuu ristiriidalta pitää *aina*-partikkelia mahdollisuuden

²⁰ *Aina*-partikkelin sisältävän lauseen sanajärjestys eri tekstiyhteydessä ja tekstilajeissa on kiinnostava, mutta siitä ei käsittääkseni voi tehdä helppoja johtopäätöksiä, joten se jää tulevan tutkimuksen selvitettäväksi.

²¹ Käsite sävyartikkeli jää ISK:ssa hieman hämäräksi, mutta ilmeisesti kyse on jonkinlaisesta interpersonaisesta eli suhtautumiseen liittyvästä lisämerkityksestä, kun taas ISK:n lausumapartikkelit ovat lähinnä tekstuaalisia (vrt. Halliday 2002: 196–218; Luukka 1992a ja b).

merkkinä, kun mahdollisuutta ilmaiseva modaaliverbi sopisi niihin ja olisi niissä luonteva: *voin aina selvittää, niiltä voi aina saada maksun, aina me hinnasta voidaan sopia.*

Seuraavat esimerkit on poimittu Kielipankista ja Internetistä:

- (67) Tavallisen ihmisen on vaikea nähdä eroa [hyvän ja huonon jauhelihan välillä],
mutta hän voi **aina** kysyä, milloin liha on jauhettu. [KP:HS:RT]
(68) Virheet *voidaan aina* korjata. [1]

Jos *aina*-partikkelia pidetään tällaisissa yhteyksissä jälleen intensifioijana, joka vahvistaa tilanteen tai tapahtuman temporaalista avoimuutta, niin modaalinen apuverbi ilmaisee mahdollisuutta: 'on mahdollista milloin tahansa'.

AINA-PARTIKKELIN AMBIVALENTTIUS

Vielä on syytä pohtia lyhyesti kahta keskeistä käsittelemäni ulkopuolelle jäänyttä näkökohtaa. Toinen liittyy oletamaani rankihierarkiaan, toinen aspektiin, jota on pidetty tärkeänä *aina*-partikkelin lauserangin (eli *aina*-adverbin) kuvauksessa.

Johdannossa esitin ISK:n (2004: 643) esimerkin, jossa *aina*-adverbi ilmaisee toistuvuutta: *mieliala nousi aina kesäkuussa* (esimerkki 5). ISK:n kuvaus ei perustu rankihierarkiaan, ja ajan adverbija käsittelevissä kohdissa (2004: 642–644) annetaan ainakin ymmärtää, että *aina* toistuvuuden adverbina on verrattavissa muihin toistavuuden adverbisiin (esim. *uudelleen, viikoittain*) ja että se toimii syntaktisesti adverbialina.

Aina-partikkelihan eroaa toistuvuuden adverbista ensinnäkin siinä, että sitä voidaan käyttää toistuvuuden adverbin kanssa: *aina uudelleen, aina viikoittain*. Sen syntaktinen status on muutenkin ongelmallinen. Toisaalta *aina*-partikkelin paikan voi muuttaa kyseisessä esimerkissä (*aina mieliala nousi kesäkuussa, mieliala nousi kesäkuussa aina*), mikä viittaa siihen, että kyseessä on toisiaankin adverbialia eli rankihierarkian mukaan *aina* toimii lauserangilla. Toisaalta on kuitenkin selvää, että tällaisessa tekstiyhteydessä partikkeli on semanttisesti ja syntaktisesti alisteinen temporaaliselle ilmaukselle: *aina kesäkuussa*.²² Voisi ajatella, että tällaisissa tapauksissa partikkeli on semanttis-syntaktisesti ambivalentti: toisaalta se on liikkuva ja kuuluu lauserangille, toisaalta lauseessa oleva temporaalinen ilmaus rajoittaa sen merkityksen, joten se kuuluu lausekerangille.

Adverbien tarkastelussa on usein mietitty aspektia ja käytetty Vendlerin (tai Vendlerin kuvaukseen pohjautuvaa) verbiluokitusta (Heinämäki ja Leinonen 1978; Sulkala 1981). Olen itse tässä artikkelissa kyseenlaistanut perinteisen käsityksen *aina*-adverbista, joten en ole pitänyt aspektia olennaisena tämän artikkelin analyysissä. Aspekti on tietenkin yleisellä tasolla tärkeä: jos *aina*-partikkelia pidetään temporaalisena intensifioijana, niin on välttämätöntä, että tilanteeseen tai tapahtumaan liittyy temporaalisuus eli ajallinen jatkuminen tai kehittäminen, jota voidaan vahvistaa. *Aina*-partikkelin käyttöön esitettyjä rajoituksia on kuitenkin syytä pohtia. Kuten johdannossa totesin, on esitetty, ettei *aina*

²² Sivulla 495 toin esille sen, että *aina*-partikkelin temporaalinen ulottuvuus on yleensä tekstiyhteydessä rajoitettu: sen temporaalinen ulottuvuus on pääteltävissä tekstiyhteydestä. Vaikuttaa siltä, että silloin kun lauseessa on ajallinen ilmaus (kuten adverbialia *kesäkuussa* ISK:n esimerkissä *mieliala nousi aina kesäkuussa*), se rajoittaa *aina*-partikkelin vaikutusalaa.

sovi tai esiinny yleispätevissä ajattomissa väitteissä (*kuu kiertää maan ympäri*). Totesin johdannossa myös, että kyse on kuitenkin lähinnä siitä, oletetaanko, että kuulija tunnistaa väitteen faktaksi. Jos ei oleteta, niin *aina*-partikkeli on mahdollinen. ISK (2004: 641, ks. myös Heinämäki ja Leinonen 1978: 281) mainitsee myös seuraavan esimerkin **hänellä on aina siniset silmät* esimerkkinä yleispätevistä ajattomista väitteistä, joissa *aina*-partikkelia ei käytetä. Tällaiset esimerkit ovat käsittääkseni outoja hieman eri syystä. Kyse ei niinkään ole yleispätevästä ajattomasta väitteestä vaan spesifiseen olentoon liittyvästä väitteestä, jota ei yleensä mielletä kiistanalaiseksi.²³ Jos esimerkki muutetaan niin, että kyseessä olisi yleistys, niin *aina*-partikkelin käyttö on luontevampaa. Internetistä löytyy mm. seuraava esimerkki:

(69) Pyhä birma on puolipitkäkarvainen naamiokissa ja sillä on aina siniset silmät.
[I]

Esimerkki on pyhä birma -kissarotua esittelevästä sivustosta. Partikkelia käytetään samalla tavalla kuin monissa muissa tämän artikkelin esimerkeissä. Partikkelilla vahvistetaan väitettä, mikä näkyy mm. siitä, että lause toimisi ilman sitä (*pyhä birma on puolipitkäkarvainen naamiokissa ja sillä on siniset silmät*). Rajoitus ei siis liity ideationaalsiiniin (maailmaa representoiviin) vaan intersubjektisiin (lähinnä puhujan subjektiivisiin asenteisiin liittyviin) merkityksiin.

LOPUKSI

Artikkelin alussa esittelin perinteisiä näkemyksiä, joiden mukaan *aina* on perusmerkitykseltään temporaalinen adverbi ja ilmaisee kaiken aikaisuutta sekä jatkuvaa toistumista. Muussa käytössä se on perinteisten näkemysten mukaan partikkelistunut. En ole halunnut kyseenalaistaa *aina*-partikkelin kytkeämistä temporaalisuuteen, sillä se lienee kiistatonta. Kuitenkin kun tarkastelee Raamatusta ja muusta aineistosta ottamiani esimerkkejä, *aina*-sanana merkityksestä saa toisenlaisen käsityksen.

Olen osoittanut, miten *aina*-partikkelin skemaattinen merkitys, toisin sanoen temporaalinen intensifikaatio eli vahvistaminen, saa erilaisia hienojakoisempia²⁴ merkityksiä erilaisissa käyttöyhteyksissä. Kuten olen osoittanut, myös lausekerangilla partikkeli liittyy jollakin tavalla temporaalisuuteen: sitä käytetään lausekkeissa vahvistamaan mm. kestoja (esimerkiksi *aina ikiajoista asti*, *aina Gatiin asti*) tai progressiivista muutosta (esimerkiksi *aina alemmaksi*).

²³ Lause tietenkin sopii esimerkiksi mielikuvitusmaailmaan, jossa ihmiset voivat vaihtaa silmänsä värin mielialansa mukaan.

²⁴ Hienojakoisuus tai hienosäättöisyys (*delicacy*) on Hallidayn funktionaaliseen teoriaan kuuluva käsite (Halliday 1961: 272; Matthiessen 1995: 14–15). Kieliopillisten (semanttis-syntaktisten) kategorioiden erittelyssä aloitetaan karkeasta abstraktiotasosta ja sitten edetään yhä hienojakoisempaan analyysiin. Lähestymistapa on tuttu — vaikka sitä ei ole näin nimetty — perinteisestä kieliopista: esimerkiksi perinteisesti on erotettu toisistaan nominit, verbit ja taipumattomat sanat. Nominit voidaan sitten edelleen jakaa substantiiveihin, pronomineihin, adjektiiveihin ja numeraaleihin. Pronominit voidaan edelleen jakaa persoonapronomineihin, relatiivipronomineihin jne.

Lausekekomplekseissa sitä käytetään vahvistamaan tapahtumasarjan toistoa (*aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla*). Lausekekomplekseissa taas se vahvistaa kahden tapahtuman välistä suhdetta (*kun he menivät ilmestysmajaan, niin he aina peseytyivät*).

Kun *aina*-partikkeli toimii lauserangilla, sitä käytetään huomattavan usein direktiiveissä (*vaeltakaa aina hänen teitensä*), lupauksissa (*minä pidän Herran aina edessäni*) ja ennustuksissa (*hän on hallitseva aina ja iankaikkisesti*), jolloin intensifikaatio liittyy tulevaan. Muissakin lauserangin käyttötapauksissa *aina*-partikkeli toimii pikemmin vahvistajana kuin neutraalina ajan ilmauksena. Sillä esimerkiksi korostetaan ajallista ulottavuutta (*minä olen aina sama*) tai liioitellaan (*kelvoton ihminen – – pahaa aina harmitsee*). Perfektin yhteydessä sillä vahvistetaan yhtä lailla nykyrelevanssia kuin tapahtuman ajallista ulottuvuutta (*minä olen aina opettanut synagogissa*). Partikkelia käytetään myös vahvistamaan tilanteen tai tapahtuman ajallista avoimuutta (*kuunteleva mies saa aina puhua*). Lisäksi olen osoittanut, että lauserangilla toimiva *aina*-partikkeli ei tyypillisesti ilmaise, että tilanne vallitsee »kaikkina aikoina», vaan sen ulottavuus on rajattu, ja tämä raja on tulkittavissa kontekstista.

Olen fokusoinut tutkimukseni yhteen tekstiin, Raamattuun, ja siksi tietynlaiset käyttöyhteydet saattavat olla yliedustettuina. Niitä ovat esimerkiksi terminatiiviset rakenteet, käskyt ja lupaukset. Käsittääkseni niissä kuitenkin heijastuvat *aina*-partikkelin tavalliset käyttöyhteydet. Raamatun esimerkeissä ajan representointi ei ole keskeistä, vaan niistä nousee esiin *aina*-partikkelin interpersoonainen merkitys: puhujan subjektiivinen asenteisiin liittyvä merkitys, joka ikään kuin lihavoit ilmauksen temporaalista puolta.

Interpersoonaisiin merkityksiin perustuvan analyysin *aina*-partikkelista on esittänyt myös Luukka (1992a, 1992b), jonka analyysi poikkeaa fennistiikan valtavirrasta. Hänen analyysinsä perustuu Hallidayn teoriaan mutta poikkeaa siitä. Hallidayn (1994 [1985]: 357–363) mukaan englannin frekvenssiä ilmaisevat adverbit — mm. *always* 'aina', *usually* 'tavallisesti' ja *sometimes* 'joskus' — ovat modaalisia. Ne ilmentävät sitä modaalisuuden lajia, jota Halliday nimittää useudeksi (engl. *usuality*). Useutta ja todennäköisyyttä (engl. *probability*, joka vastaa lähinnä episteemistä modaalisuutta) hän kutsuu modalisaatioksi (engl. *modalization*). Modalisaation Halliday kytkee kielelliseen vaihtokauppaan: lauseella pyritään pääasiallisesti vaihtamaan informaatiota. Modulaatioissa (mm. deontisessa modaalisuudessa) taas on perimmiltään kyse siitä, että lauseella pyritään tavaroiden tai palvelujen vaihtoon tai siihen, että vastaanottaja fyysisesti tekee jotain. Nämä kategoriat ovat kuitenkin abstraktioita, joilla Halliday pyrkii selittämään kieliopillistuneita vuoro-vaikutukseen liittyviä modaalisia lausetyyppejä ja sitä, miten modaaliset ilmaukset (kuten mm. modaaliset apuverbit) saavat erilaisia tutkintoja erilaisissa käyttöyhteyksissä.²⁵

Kuten episteemisessä modaalisuudessa, useudessa on kyse ensinnäkin tapahtumien todennäköisyyttä koskevista arvioista ja toiseksi merkityksistä, jotka ovat luonteeltaan skalaarisia. Termillä skalaarinen tarkoitan tässä hieman eri asiaa kuin sivulla 486, jossa esittelin perinteistä intensifioija-käsitettä: modaalisuutta ja useutta ilmaisevat sanat muodostavat jatkumon, esimerkiksi arviot siitä, valehteleeko joku *varmaan* — *todennäköisesti* — *luultavasti* — *ehkä* — *tuskin*. Skalaarisuus pätee myös useutta koskeviin arvioihin. Halliday kuvaa useutta ja myös episteemistä modaalisuutta jatkumona, jonka

²⁵ Vrt. Hakulinen (1989: 45–46) joka lukee Hallidayn lauseoppia keskustelun kuvauksena.

molemmissa päissä ovat kategoriset ilmaukset kuten kategorinen myöntö ('kyllä, näin se on') ja kategorinen kieltö ('ei, asia ei ole näin'). Näiden välillä on skalaarisia useuden adverbiaaleja (engl. *adjuncts*). Suomennettuna Hallidayn (1994 [1985]) useuden asteikko olisi seuraavanlainen: *kyllä, näin on / tapahtuu — aina — usein — joskus — ei, näin ei ole / ei tapahdu*.

Luukka (1992a: 108–111, 1992b) on miettinyt Hallidayn teorian pohjalta useutta konstruoivien suomenkielisten ilmausten osasysteemiä. Hän on analysoinut tieteellisiä artikkeleita sekä esitelmää ja sijoittaa *aina-* ja *koskaan-*adverbit jatkumon ääripäihin eikä Hallidayn tavoin ilmausten *kyllä* ja *ei* välimaastoon.²⁶ Käsittäakseni Luukan analyysi on uskottavampi, sillä se tuo esille *aina-* ja *koskaan-*adverbin vahvistavan tehtävän: *kyllä, näin on (aina) — usein — tavallisesti — joskus — silloin tällöin — joskus — harvoin — ei, näin ei ole / tapahdu (koskaan)*. Vaikka jatkumosta voi olla eri mieltä ja se saattaa näyttytyä eri tavalla eri aineistojen valossa, on selvää, että *aina-*partikkeli kuuluu jatkumoon silloin, kun se toimii lauserangilla ja sitä käytetään lauseessa, joka Hallidayn termein konstruoi (abstraktisella tasolla) kielellistä vaihtokauppaa eli informaatiota. Tämä näkyy erityisen hyvin tietynlaisista kyselylomakkeista: *Saan nautintoa tupakoinnista aina / usein / joskus / harvoin / en koskaan [I]*.²⁷

Toisaalta partikkeli on irrallinen jatkumosta, erityisesti kun se toimii lausekkeissa (*aina alemmaksi, aina ikiajoista asti*) mutta myös tietynlaisissa lauseyhteyksissä. Se ei esimerkiksi tunnu olevan paradigmaattisessa eli valinnan suhteessa jatkumon muiden ilmausten kanssa, kun se toimii deonttisessa ilmauksessa. Esimerkiksi Raamatun esimerkkiin *vaeltakaa aina hänen teitönsä* ei tunnu sopivan partikkeleita *usein* tai *joskus*: *?vaeltakaa usein / joskus hänen teitönsä*. (Hallidayn teorian mukaan kyse ei siis ole informaation vaan tavaroiden tai palvelujen vaihdosta: lauseella pyritään siihen, että joku tekee jotain.)

Tutkimukseni perusteella on lopuksi syytä pohtia, mistä on syntynyt käsitys siitä, että *aina-*partikkelilla viitataan ensijaisesti kaikenaikaisuuteen ja miksi Hallidayta lukuun ottamatta sellaisia adverbeja kuin suomen *aina* ja englannin *always* pidetään lauseen propositionaaliseen tai Hallidayn teorian mukaisesti ideationaaliseen merkitykseen liittyvinä. *Aina-*sanaa kuvaava termi »kvanttoriadverbi» on peräisin logiikasta, ja predikaattilogiikan käsite universaalikvanttori (\forall) on kytketty *aina-*partikkeliin kuvaukseen kielitieteen loogisessa perinteessä (Heinämäki ja Leinonen 1978; Lewis 1975). Keskeistä predikaattilogiikassa ovat propositiot ja niiden totuusehdot, ja vaikka perinteisten kielioppien tekijät eivät olisi sitoutuneet logiikkaan, logiikasta tulleet vaikutteet ovat olleet kielitieteessä vahvoja (vrt. Halliday 1977). Siksi propositionaalisia ja referentiaalisia merkityksiä lienee pidetty keskeisinä tai lähtökohtina, joista muunlaisia merkityksiä on sittemmin kehitetty.

²⁶ Hallidayn skaalassa ei ole englannin *never* '(ei) koskaan'. Luukka (1992a: 109) tuo erilaisen kantansa esille lähinnä diagrammissa, jossa hän esittelee skaalan suomen kielen kannalta. (Olen yksinkertaistanut Luukan skaalaa hieman, ja oikeastaan Luukka yhdistää useuden ja varmuuden niin, että *aina* ja (*ei*) *koskaan* osoittavat molemmat maksimaalista varmuutta.)

²⁷ Matti Larjavaaran (h. t.) mukaan *aina-*partikkeli on »absoluuttistaja»: Se on absoluuttinen suhteessa sen kontraariseen vastakohtaan, negatiiviseen absoluuttistajaan *ei koskaan*. Nimitys on osuva, silloin kun *aina-*partikkeli on tosiaan suhteessa vastaankohtaansa *ei koskaan* ja on temporaalisissa tehtävissä. Tässä artikkelissa olen kuitenkin pitänyt kiinni intensifioija-nimityksestä, sillä pyrkimys on yhdistää partikkelien eri käytöt. Voisi ajatella, että intensifioivuuden (vahvistamisen) ääripää on absoluuttisuus (ehdottomuus).

Logiikan kautta syntyy kuitenkin hyvin kalpea kuva siitä, miten me käytämme kieltä jokapäiväisessä kanssakäymisessämme, ja kuten tämän artikkelin *aina*-partikkelin analyysistä näkyy, myös Raamatun kieli pohjautuu arkikieleen. J. R. Firthin (1957: 186) huomautus lienee liioiteltu mutta osuvasti ilmaistu muistutus logiikan rajoitteista: »Logic has given us bad grammar and has taken the heart out of language.»

LÄHTEET

AINESLÄHTEET

Google: <http://www.google.fi/>

Internetistä poimitut esimerkit:

Esim. 16: <http://www.macmaailma.fi/artikkeli> (16.6.2009)

Esim. 29: <http://www.katajala.net/marjut/neuleet/galleria/rockpipo.shtml> (27.10.2008)

Esim. 38: <http://www.olympia.fi> (27.10.2008)

Esim. 68: <http://www.elisanet.fi/mlang/psykoterapia07.html> (3.11.2008)

Esim. 69: <http://www.freewebs.com/morgance/pyhbirma.htm> (22.6.2008)

Esimerkki sivulla 501: http://www.stumpi.fi/portal/testaa_itsesi/miksi_poltan/ (23.6.2008)

Kielipankki: <https://hotpage.csc.fi/log/in.phtml.en>. Käyttämäni osakorpus: Helsingin Sanomien seuraavat osastot: ulkomaat (merkitty esimerkkien lopussa lyhenteellä KP: HS:UL), mielipide (KP: HS:MP), tiede ja ruoka (KP: HS:TR). (Kielipankin oma lyhenne tiede ja ruoka -osastolle on AE.)

Raamatun suomennokset (Biblia 1776, Raamattu 1933/38, Raamattu 1992): <http://raamattu.uskonkirjat.net/servlet/biblesite.Bible>.

World English Bible: <http://raamattu.uskonkirjat.net/servlet/biblesite.Bible>.

KIRJALLISUUSLÄHTEET

AHLMAN, ERIK 1933: Adverbeista. – *Virittäjä* 37 s. 137–159.

AUSTIN, J. L. 1975: *How to do things with words*. 2. laitos. Oxford: Oxford University Press.

COMRIE, BERNARD 1976: *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press.

FIRTH, J. R. 1957: *Papers in linguistics 1934–1951*. London: Oxford University Press.

——— 1968: *Selected papers of J. R. Firth 1952–59*. Toim. F. R. Palmer. London: Longmans.

HAKULINEN, AULI (toim.) 1989: *Suomalaisen keskustelun keinoja I*. Kieli 4. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

HAKULINEN, LAURI 1999: *Luennot suomen kielen partikkeleista*. Yrjö Lauranto & Tapani Lehtinen (toim.). Helsinki: Suomen kielen laitos.

HAKULINEN, AULI – KARLSSON, FRED 1979: *Nykysuomen lauseoppia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

HALLIDAY, M. A. K. 1961: Categories of the theory of grammar. – *Word* 17 s. 241–292.

- [Julkaistu uudelleen: Halliday 2002: 27–94.]
- 1977: Ideas about language. – M. A. K. Halliday, *Aims and perspectives in linguistics*. Occasional papers 1 s. 32–49. Applied Linguistics Association of Australia. Melbourne: Language Centre, University of Melbourne. [Julkaistu uudelleen: Halliday 2003: 92–115.]
- 1981: Types of structure. – M. A. K. Halliday & J. R. Martin (toim.), *Readings in systemic linguistics* s. 29–41. London: Batsford Academic.
- 1988: The ineffability of grammatical categories. – James D. Benson, Michael J. Cummings & William S. Greaves (toim.), *Linguistics in a systemic perspective* s. 27–51. Amsterdam: John Benjamins. [Julkaistu uudelleen: Halliday 2002 s. 291–322.]
- 1992: How do you mean? – Martin Davies & Louise Ravelli (toim.), *Advances in systemic linguistic: Recent theory and practice* s. 20–35. London: Pinter. [Julkaistu uudelleen teoksessa Halliday 2002: 352–383.]
- 1994 [1985]: *An introduction to functional grammar*. 2. laitos. London: Edward Arnold.
- 2002: *On grammar*. Collected works of M. A. K. Halliday, Volume 1. Toim. Jonathan J. Webster. London: Continuum.
- 2003: *On language and linguistics*. Collected works of M. A. K. Halliday, Volume 3. Toim. Jonathan Webster. London: Continuum.
- HEININEN, SIMO – HEIKKILÄ, MARKKU 1997: *Suomen kirkkohistoria*. Helsinki: Edita.
- HEINÄMÄKI, ORVOKKI – LEINONEN, MARJA 1978: What happens *aina* (always)? – Kristen Gregersen, Hans Basbøll & Jacob Mey (toim.), *Papers from the fourth Scandinavian conference of linguistics, Hindsgavl, January 6–8, 1978* s. 281–286. Odense University studies in linguistics 3. Odense: Odense University Press.
- HERLIN, ILONA 1998: *Suomen »kun»*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- ISK 2004 = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- JAAKOLA, MINNA 2004: *Suomen genetiivi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- JANTUNEN, JARMO HARRI 2004: *Synonymia ja käännessuomi: Korpusnäkökulma samamerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännessuomen leksikaalisiin erityispiirteisiin*. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja 35. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- JANTUNEN, JARMO HARRI – ESKOLA, SARI 2002: Käännessuomi kielivarianttina: syntaktisia ja leksikaalisia erityispiirteitä. – *Virittäjä* 106 s. 184–207.
- Komitea 1989 = 1992 Raamatun käännessuomen saatesanat Suomen evankelis-luterilaisen kirkolliskokoukselle. Syysistuntokauden pöytäkirjan liite. – *Uusi testamentti: raamatunkäännessuomen ehdotus*. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskuhallinnon sarja A 1090.2. Helsinki: Kirkkohallitus. 1990.
- LANGACKER, RONALD 1982: Space grammar, analysability, and the English passive. – *Language* 58 s. 22–80.
- 1987: *Foundations of cognitive grammar I: Theoretical prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
- 1991: *Concept, image, and symbol: The cognitive basis of grammar*. Berlin: Mouton de Gruyter.

▷

- 2003: Strategies of clausal possession. – *International Journal of English Studies*. Volume 3 s. 1–24. <http://www.um.es/engphil/ijes>.
- LARJAVAARA, MATTI 1990: *Suomen deiksis*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2007: *Pragmasemantiikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LEHIKONEN, LAILA – KIURU, SILVA 2006: *Kirjasuomen kehitys*. 6. uudistettu painos. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- LEINO, PENTTI 1993: *Polysemia – kielen moniselitteisyys. Suomen kielen kognitiivista kielioppia 1*. Kieli 7. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- LEWIS, DAVID 1975: Adverbs of quantification. – Edward Keenan (toim.), *Formal semantics of natural language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LUUKKA, MINNA-RIITTA: 1992a: *Akateemista metadiskurssia: Tieteellisten tekstien tekstuaalisia, interpersonaalisia ja kontekstuaalisia piirteitä*. Korkeakoulujen kielikeskuksen julkaisuja n:o 46. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- 1992b: Varmuuden kahdet kasvot tieteellisessä tekstissä. – *Virittäjä* 97 s. 361–379.
- MATTHIESSEN, CHRISTIAN M. I. M. 1995: *Lexicogrammatical cartography: English systems*. Tokio: International language science publishers.
- MERENLAHTI, PETRI 1997: Evankeliumit kertomuksina. Narratiivikriittinen tutkimusmetodi. – Raimo Hakola & Petri Merenlahti (toim.), *Raamatuntutkimuksen uudet tuulet* s. 52–63. Helsinki: Yliopistopaino.
- NS = *Nyky-suomen sanakirja*. Helsinki: WSOY 1957.
- PAUKKUNEN, ANNEMARIA 2008: Tulevaisuuden ilmaiseminen Matteuksen evankeliumissa 1900-luvulla – futuurin edustajien vertailu vuosien 1938 ja 1992 suomennoksissa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- PS = *Suomen kielen perussanakirja*. Ensimmäinen osa A–K. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Valtion painatuskeskus 1990.
- PENTTILÄ, AARNI 1963: *Suomen kielioppi*. 2. laitos. Helsinki: WSOY.
- PUUKKO, A. F. 1946: *Suomalainen Raamattumme: Mikael Agricolausta uuteen kirkkoramattuun*. Helsinki: Otava.
- PÄIVIÖ, PIA 2007: *Suomen kielen asti ja saakka: Terminatiivisten partikkelien synonymia, merkitys, käyttö ja kehitys sekä asema kieliopissa*. Turku: Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja.
- QUIRK, RANDOLPH – GREENBAUM, SIDNEY – LEECH, GEOFFREY – SVARTVIK, JAN 1985: *A comprehensive grammar of the English language*. London: Longman.
- ROBINSON, IAN 1975: *The new grammarians funeral: A critique of Noam Chomsky's linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SEARLE, JOHN 1976: The classification of illocutionary acts. – *Language in Society* 5 s. 1–24.
- 1979: *Expression and meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SEPPÄNEN, Eeva-Leena 1997: Suomen perfektin merkityksestä keskusteluaineiston valossa. – *Virittäjä* 101 s. 2–26.
- SHORE, SUSANNA 1992: Aspects of a systemic-functional grammar of Finnish. Ph.D. thesis. Macquarie University, Sydney, Australia. Pdf-tiedostona osoitteessa http://www.helsinki.fi/hum/skl/english/dept/shore_publications.htm.

- 2005: Referoinnista projektioon ja metarepresentaatioon. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 44–82. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SINCLAIR, JOHN 1991: *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- SKES = *Suomen kielen etymologinen sanakirja I*. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura 1955.
- SSA = *Suomen sanojen alkuperä: Etymologinen sanakirja I, A–K*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 1992.
- SULKALA, HELENA 1981: *Suomen kielen ajan adverbien semantiikkaa*. Acta Universitatis Ouluensis B8. Oulu: Oulun yliopisto.
- TALMY, LEONARD 2000: *Toward a cognitive semantics I: Concept structuring systems*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- VIRTANEN, MIKKO T. 2007: Kiellosta ja sen käytöstä eräissä kritiikkiteksteissä. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- VISAPÄÄ, LAURA 2008: *Infinitiivi ja sen infiniittisyys: Tutkimus suomen kielen itsenäisistä A-infinitiivikonstruktioista*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

THE MEANING AND USE OF THE PARTICLE »AINA» 'ALWAYS, EVER, EVEN' IN THE FINNISH BIBLE

This article questions the traditional view of *aina* 'always, forever, ever, even' in Finnish grammars, in which it is considered to be a temporal adverb with primary meanings of 'eternity' or 'continuous repetition'. In some of its uses grammars consider *aina* to be a particle that has lost its temporal meaning.

This article argues that in all of its uses *aina* can be regarded as a temporal intensifier (i. e. as a temporal reinforcing particle). The data is from the old Finnish Bible (published in the 1930s), in which there are 370 occurrences of *aina*. As points of comparison, examples are also taken from the 1992 Finnish translation of the Bible as well as from the Internet and the Language Bank of Finland.

Based on the biblical data, the study presents a delicate analysis of *aina* as a temporal intensifier in different contexts. When *aina* is used at the rank of phrase, it is used to intensify duration in time or space (e. g. [*hänestä polveutuvat mooabilaiset*] *aina tähän päivään saakka* 'from him are descended the Moabites] even until this day', [*hänen miehensä seurasi häntä*] *aina Bahurimiin asti* 'her husband followed her] even as far as Bahurim') or progressive change (e. g. *aina alemmaksi* 'even lower, lower and lower'). When it is used at clause rank, it is often used to intensify directives (*vaeltakaa aina hänen teitensä* 'walk always in his ways'), promises (*minä pidän Herran aina edessäni* 'I keep the Lord always before

▷

me') and predictions (*hän on hallitseva aina ja iankaikkisesti* 'he shall reign always and eternally (for ever and ever)').

In other speech acts as well, *aina* is used as an intensifier rather than as a neutral expression of time. It is used inter alia to intensify the temporality of a process (*minä olen aina sama* 'I am always the same') or to exaggerate (*kelvoton ihminen paha aina harkitsee* 'a worthless person is always plotting evil'). When used with a verb in the perfect, *aina* is used to intensify the current relevance as well as (or more so than) the temporality of an event. When Jesus is accused he says: *minä olen aina opettanut synagogissa* 'I have always taught in the synagogue' (i. e. openly and publicly). This use of *aina* (and English *always*) is common in everyday language.

Aina is also used to intensify the temporal openness of a situation or event (*kuunteleva mies saa aina puhua* 'a man who listens always gets to speak'). In phrase complexes *aina* is used to reinforce repetition in a series of events ([*autoja on siis kahdeksan ja niillä kuusitoista hopeajalustaa,*] *aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla* 'there shall be eight boards and for them sixteen silver bases,] two bases for each board i. e. two bases under one board and two bases under the next board'). In clause complexes, it reinforces a temporal correlation between events (*kun he menivät ilmestysmajaan, niin he aina peseytyivät* 'when they went into the tabernacle, they always washed i. e. whenever they went into the tabernacle, they washed').

The use of *aina* at clause rank is reminiscent of markers of certainty such as *varmasti* 'surely, certainly'. In Halliday's functional theory, expressions of usuality are, in fact, regarded as a type of modality. As with expressions of epistemic modality, expressions of usuality are 1) used in estimations of the likelihood of an event and 2) scalar in nature. This is evident in certain kinds of questionnaires: *Saan nautintoa tupakoinnista aina / usein / joskus / harvoin / en koskaan* 'I enjoy (or get satisfaction from) smoking always / often / sometimes / seldom / never'. This article argues that *aina* (like *koskaan* 'never') reinforces the end-point of the scale: compare *I enjoy smoking* and *I always enjoy smoking*. (In Halliday's model, *always* is highest on the scale between the end-points and *never* is not included on the scale.)

On the other hand, *aina* occurs in contexts where there is no scale, in particular, when it functions at the rank of phrase (*aina alemmaksi* 'even lower', *aina tähän päivään saakka* 'even until this day'). However, even when *aina* is used at clause rank, there are contexts that do not evoke a scale of usuality, for example, deontic contexts: usuality expressions such as *usein* 'often' and *joskus* 'sometimes' are unlikely in imperatives: *?Vaeltakaa usein hänen teitänsä!* '?Walk often in his ways!' *?Vaeltakaa joskus hänen teitänsä!* '?Walk sometimes in his ways!'.

From a more general perspective, this study questions the logical basis of the analysis of *aina* (and similar particles) and suggests that the meaning of *aina* is grounded in (everyday) rhetoric. ■

Kirjoittajan yhteystiedot (address):

Suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos

PL 3

00014 Helsingin yliopisto

Sähköposti: *etunimi.sukunimi@helsinki.fi*